

ОСВІТА, СОЦІАЛІЗАЦІЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА

Процеси соціалізації особистості, набуття індивідом соціальних якостей, організацій їх у певну систему відбувається на протязі практично усього життя людини. Виділяють зокрема процеси первинної та вторинної соціалізації. Причому як на першому її етапі, так і на другому значну роль відіграє система освіти. У першому випадку школа, у другому вищі навчальні заклади. Зрозуміло, що активну роль в соціалізації відіграють й інші джерела впливу на особистість. Хоча система освіти і родина відіграють безумовно основоположну роль. Але на другому етапі соціалізації починають реалізовувати не менш значущу роль й інші соціальні інститути, що функціонують в суспільстві, і на теперішньому етапі розвитку сучасного суспільства безумовно засоби масової інформації (ЗМІ).

Отже, на індивіда, особистість на етапі вторинної соціалізації дійсно, як вже зазначено, впливають різноманітні чинники, пов'язанні із різними сферами життя суспільства та суспільних відносин. Більш того, з нашої точки зору, взагалі можна казати про різні типи, напрямки соціалізації: соціальну, політичну, культурну, екологічну і таке інше. Розвиток сучасної цивілізації, сучасного суспільства забезпечує усі напрямки соціалізації, висуваючи на перший план також ті з них, які на тому чи іншому етапі розвитку суспільства не мали вирішального значення.

Так, зокрема, сьогодні відбувається із «інформаційною соціалізацією» особистості в сучасному суспільстві, реалізацією для особистості, соціальної групи, нації, певного народу, суспільства в цілому, так званої, інформаційної безпеки.

Ще зовсім нещодавно про це спеціально не йшлося. Але інформаційні війни, що відбуваються сьогодні у світі, висунули цю проблему як дуже актуальну. Особливо вона відчувається в Україні після початку російської агресії, анексії Криму, АТО на Донбасі та особливо початку дуже активної, специфічної та, на жаль, дуже ефективної діяльності російської пропаганди, особливо роботи російських федеральних телеканалів. Вони достатньо серйозно впливають як на масову свідомість певних груп населення, так і на свідомість індивідуальну, створюючи певний інформаційний фон, який у тому числі активно впливає і на процеси соціалізації молоді, студентства.

Усе це по-новому висуває проблему патріотичного виховання молоді. Виховання в умовах сучасної України особистості активної, патріотичної молоді людини, що у першу чергу опікується інтересами не тільки особистими, але й державними має стати пріоритетним напрямом комплексної державної гуманітарної політики, розробка якої є необхідною умовою захисту національних інтересів України. Значення освіти в цьому процесі важко переоцінити, адже її основними завданнями відповідно до статті 26 Закону України «Про вищу освіту» є патріотичне та правове виховання, утвердження моральних цінностей, соціальної активності, громадянської позиції та відповідальності, вміння вільно мислити та само організовуватися [1, с. 9]. Але, не дивлячись на необхідність цього, у 2014 р. було скасовано наказ МОН №642 від 9.07.2009 р. [3], що реально призвело до зменшення часів дисциплін гуманітарного циклу, що викладалися у вузах.

Зокрема, скасування даного наказу, суперечить статті 1, п. 13 Закону України «Про вищу освіту», у якому йдеться про те, що вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей [2]. Зменшення циклу соціально-гуманітарних дисциплін, які формують ціннісні орієнтації молодих людей, їх світогляд та сприяють розвитку

громадської активності, виховують соціальну зрілість та вміння критично мислити, призвело багато у чому до нездатності молоді чинити опір інформаційному впливу з боку сучасних російських ЗМІ у процесі інформаційної війни.

На наш погляд, коли держава перебуває у стані інформаційної війни, необхідною складовою вищої освіти повинно стати введення у навчальний процес обов'язкових дисциплін, що повинні ознайомити молодь з основами інформаційної безпеки та подоланням інформаційної агресії. Було б доречно затвердити у навчальних планах ВНЗ таку дисципліну, як «інформаційна безпека держави та особистості». В рамках пропонованого курсу, необхідно розкривати наступні питання: захист персональних даних (опускаючи їх технічну складову); загрози інформаційного впливу; роль ЗМІ у формуванні громадської думки; висвітлення механізмів маніпулювання масовою свідомістю; розкрити сутність та механізми ведення сучасних інформаційних війн тощо. Висвітлення цих основних питань дасть змогу підвищити здатність молоді до критичного мислення та виявлення дезінформаційних повідомлень в ЗМІ.

Усе це призводить до наступного висновку: введення у навчальні плани курсу з інформаційної безпеки у ВНЗ дасть змогу молоді навчитися розпізнавати інформацію з ознаками маніпулювання, пропаганди або дезінформації. Дасть змогу шукати альтернативні джерела інформації та навчить її критично осмислювати складні проблеми. Зокрема, не зважаючи на вище сказане, ми не вважаємо що даний курс стане «панацеєю» від інформаційних атак. Але у сукупності з усіма зусиллями держави підвищить інформаційну культуру та обізнаність молоді. Навчить молодь аналізувати інформацію та будувати власну (та цілком незалежну) думку, а не нав'язану їй соціальним та політичним замовником у ході інформаційної війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держа- ви : зб. матер. наук.-практ. конф. – К. : Центр навч., наук. та період. видань НА СБ України, 2015.
– 512 с.
2. Про вищу освіту: Закон України (Відомості Верховної Ради, 2014, № 37-38, ст. 2004) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Про організацію вивчення гуманітарних дисциплін за вільним вибором студента: Наказ № 642 від 09.07.2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pedpresa.ua/114730-mon-skasuvav-nakaz-shhodo-vyvchennya-gumanitarnyh-dystsyplin- za-vyborom.html>